

EM 2018/19

Tillie Martinussen

Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip aamma Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsisip (Kinguaassiuutitigut pinerluuteqartarnerit il.il.) allangortinnissaat pillugit inatsisissatut siunnersuummut missingiummut Namminersorlutik Oqartussat isumaqataanissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut

(Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoq)

Nuannerluinnarpoq takullugu kinguaassiuutitigut pinerluttarnerit eqqarsaatigalugit eqqartuussinermut inatsit kiisalu pinerluttulerinermut inatsit isiginiarneqalermata. Uggornaqaarli danskit kisimik suliniutaat tamatumani tunngaviummat. Naalakkersuisulli saqqummiussissumminni tikkuarpaat kanngutsaattuliornerit ikittuaraannaat nalunaarutigineqartartut taamaasillunilu ammaatillatsiarneqarpoq qaammarsaagaatsiarnissap suliarilernissaa kiisalu ingerlaavartumik ukioqatigiiaanut nalunaarutteqartarnerup kiisalu meeqqanik inuusuttunillu kinguaassiuutitigut atornerluisarnermut illersorneqarnissaasa ilinniartitsisalernissaat.

Kinguaassiuutitigut kanngutsaattuliorfigineqartut inatsisitigut illersorneqarnissaat matumani inatsisiliornikkut pitsannguallatsinneqassaaq mikingitsumik, inatsimmi immikkut meeqqat inuusuttullu inersimasunngortigatik kinguaassiuutitigut pinerluffigineqarsimasut immikkut isiginiarneqarmata. Sualummik pornomut tunngasunik meeqqat inuusuttullu saqqummiunneqartarnerat erseqqissarneqarpoq.

§ 83 imm. 2-li eqqarsaatigalugu, tassa akuersisarnermut tunngasooq eqqarsaatigalugu ernumanartoqarsinnaasooq takusinnaavarput. Oqaaseqaatini takuneqarsinnaavoq pineqartoq tassaasooq meeraq 15-leereersimasup "kanngunartunik" assileneqarnissaminut akuersisimasinnaasooq, tamanna tamakkiisutut isiginngilarput. Meeraq 15-nik ukiulik suli meeraavoq inatsimmili allaqqagaluartoq akuersinermikkut atoqarteqarsinnaasut, isumaqarpugut meeqqap 15-nik ukiullip assit qanoq kingunipiloqarsinnaaneri tamakkiisumik takorloorsinnaanagu akuersisarsinnaasut.

Nalunngisatsit Internet sumorsuaq atasarpoq taamaattumik aamma siunnersuutigerusupparput pimoorullugu iliuuseqarfigineqartariaqartoq ilinniartitsisalernissap atortussanngortinneqarnissaa taamatullu killiliisarnerup paasititsiniutigisalernissaa - meeqqat atuarfianni aamma angajoqqaanut.

Nammineq timi kisiat pinnagu aammali akuusut tamarmik immikkut pissaanermik pigisaqartarnerat eqqarsaatigalugu, kanngutsaattuliornerit suppat, qanoq iliirluni groomingimut illersortoqarsinnaava aamma inersimasut meeqqanut, teensinut aamma pre-teensinut qanoq internettimi uukapaatitsisinaanerat pillugu.

Aamma iluaqutaanngitsoorsinnaanngilaq porno atisaqaranilu assilitittarnerit oqaloqatigiissutigineqartarnissaat eqqunneqartuuppat, assiliisartut assilisartagaat aammali inuinnaat assilisartagaat eqqarsaatigalugit, inuusuttunut atuartitsinermi.

Silarsuaq allarluinnaq ungatitsinniippoq aamma inatsisit inersimasullu tamatuma silarsuup paasinissaanut kinguarsimangaatsiarput.

Silarsuaq amiilaarnartoq ungatitsinniissinnaavoq, sualummik internetip ilorpiaani, taaneqartartumi dark webimi, tassani nioqputigineqartarput pornot meeqqanut tunngasut, siammarterneqartarput aamma

SULEQATIGIISSITSUT
SIAMMARBEJDSPARTIET

inunnik nioqquteqartarneq meeqqanillu atornerluisarnerit siuarsarneqartarput. Tamakku pisarput internetteqarmat aamma taamaattumik meeqqat nunami allarluinnarmiittut atornerlunneqarsinnaangornikuupput kanngutsaattuliortup nunaginngisaani, atuinnarlugit webcamit imaluunniit oqarasuaatit angallattakkat assilivittai. Taamaattumik Naalakkersuisut kaammattorusuppagut meeqqat kinguaassiutitigut atornerlunneqarsinnaanerannut kannguttaatsuliorfigineqarsinnaanerannullu illersuinissaq pillugu Europarådip isumaqatigiissutaa sapinngisamik piaarnerpaamik atsioqqullugu.

Nunarsuarmi ilitsinnut takutitsinissaq pillugu aamma nunarsuarmioqatigiit iliuseqarneranni suleqataasinnaaqulluta taamatullu nunarsuarmi nunat suulluunniit suleqatigisinnaalerumallugit meeqqat inuusuttullu internettimi atornerlunneqartarnerat akiorniartillugu. Ajoraluartumik nunarsuarmi ajornartorsiutinngornikuuvoq kisianni nunarsuarmut tamarmut siammarterneqarsinnaappata aamma soorunami nunarsuarmioqatigiinnit akiorneqarsinnaapput tamannalu suleqataaffigisariaqarparput.

Atagu manna oqaluttarfik aqputigalugu kaammattuutigeqqitsigu manna inatsit - aamma oqaatsit paasiuminartut atorlugit allasimasooq tunngavigalugu atuisissanut ilitsersuusiortoqarnissaa aamma sullissisunut allanullu peqqinnissaqarfimmi isumassuisunut, inunnik isumaginittunut, kommuninut aamma allaat innuttaasunut qularnaarneqassasoq ilitsersuusiortoqarnissaa suut allannguutaasimanersut pillugu aamma inatsit manna qanoq atortussanngortinneqarsinnaanersoq. Atortussanngortitsineq taamatullu sullissisunut, nalunaaruteqartunut, meeqquerivinnut aamma inersimasunut ilitsersuusiortoqarnissaa pinngitsoorneqarsinnaangilaq inatsit sunniuteqarluassappat.

Aamma ukiut killilerneqarsimanerat iluarisimaartorujussuarput aamma inersimasut atoqateqartarnissamut atoqatigiinnissamullu akuserseqqaarsinnaangitsut pillugit aalajangersakkat sukaterneqarsimaneri nersualaarusupparput taamaattumik atortussanngortinneqarsinnaangorpoq nalunaarutaasa sukumiisumik suliarineqartalernissaat.

Aalakoorpallaarlutik imaluunniit malugisimaartillutik atoqatigineqarsimasut politiinukarsinnaangorput aamma politii inatsit manna nutaaq atorlugu inuit kinguaassiutitigut sakkortuuliortartut kanngutsaattuliortartullu malersorsinnaangussavaat.

Peqataanik kaammattuutigerusupparput peqqinnartumik atoqatigiittarneq pillugu ilinniusiortoqassasoq taanna atuartsissutigineqartalissasoq meeqqat atuarfianni kinguaassiuutit ilinniartitsissutigineqarneranni.

Kalaallit Nunaanni Red Barnetip chattertarfia tikilluaqqorusupparput tassani internet atorlugu attaveqatigiittoqarsinnaavoq marserlugulu qanoq isumannaatsumik internettimi chatteqatigiittoqarsinnaanersoq. Paaralugu siunnersuutinik ilitsersuutinillu meeqqat inuusuttunullu imaqarpoq, angajoqqaanut minnerunngitsumillu ilinniartitsisunut aamma.

Taanna assersuutissatsialaavoq immikkoortortaqarfegartariaqarnitsinnut nammineq piumassutsiminnik inuinnarnullu ikorfartuisinnaasumik immikkoortut imaalitsiaannaq sulisussarsissussinnaangisagut aamma aningaasaliiffigisinnaangisagut eqqarsaatigalugit.

Atortut atuleriaannaapput aamma sulissutiginerusariaqarpagut ilinniartitseriaatsit aamma paasititsiniaariaatsit taamaattut siammarternissaallu qularnaarlugu - aamma nunap ilaanut iluamik interneteqarfiunngitsunut USB-t atorlugit, CD-it imaluunniit allat. Aamma kinaassuseq paasitinnikkaluarlugu pissarsiariniarsinnaasariaqarput. Aammaarluta kaammattuutigeqqissavarput pisortanit tapersersussagippit imaluunniit pilersissagippit iserfissaq, app-i imaluunniit programmi DVD-

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

nngorlugu, CD-nngorlugu imaluunniit allatigut nassiunneqarsinnaasoq - taamaalillutalu pinguaarneq aqcutigalugu meeqqat inuusuttullu internettimi pissusilersortarnissaat ilitsersuusutigalugu.

Nassisseriarta pinaveersaartitsinermit atortunik kiisalu kanngutsaattuliortarnermit paasititsiniutinik aamma kanngutsaattuliornerit qanoq pinaveersimatinneqarsinnaanerannut taamatullu meeqqerivinnut tamanut nassiullugu sumut saaffiginnittoqarsinnaanersoq pasitsassimagaanni kanngutsaattuliorortoqarsimasoq aamma inunnik isumaginninnermit ikiortit, meeqqerivinni ikiortit allallu ilinniarsimangitsut meeqqatsinni paarsisut ullumininnguit atorlugit pikkorissartigit tunngaviusumik eqqiluissarneq pillugu kiisalu suut ernummatigisariaqarnerit allallu iliuuserineqarsinnaasut. Tunngaviusumik diplomiuullik misilitsinnerullutillu ukiumoortumik uteqqinneqartartussat - imaluunniit atorfirmut allamut nuunnermi, meeqqanik sullississagaanni anguseqqaartoqartariaqalersillugu. Taamaasilluta aningaasat amerlanngitsut atorlugit angusaqarluarsinnaavugut minnerunngitsumik pisariaqarnerpaat eqqarsaatigalugit. Aamma perorsaasut akissarsiaat qaffariarsigit aamma socialpædagogit taamatullu inuit isumassuisut akissarsiaat.

Killiliisa ilisaritinneqarmat ilinniarsimasut, politiit innuttaasullu tamarmik kissaatigaat meeqqanut inuusuttunillu kinguaassiutitigut kanngutsaattuliortarnerit akiuteqataajumallutik. Pitsaaliuinermit kulturikkut tunngavitta pitsaasumik ilanngunnissaa eqqartorneqarpoq.

Suleqatigiissitsisuniillu oqaatigerusupparput PTSD katsorsaanermit allamut appakaassutitut atorneqartarnera iluaqutaasoq nunani allani paasineqarsimammat tamannalu sakkortuuliorartut katsorsarnerannut aamma tarnikkut inooqatigiinnerup ilinniartitsissutigineranut ilanngunneqarsinnaasoq kiisalu pitsaaliuinermit piffissap sivikitsuinnaap ingerlanerani iluaqutaasumik.

Inersimasunik kinguaassiutitigut atornerluisarnermit akiuiniarnermi appa imaluunniit assigisaa sakkussatsialaasinnaavoq kinguaassiutitigut pinerluttarnerit akorniarnerni. Amerlaqisut ilisimaneq ajorpaat pinerluffigineqarsimanerlutik qaammarsaaneq amingaataalluinnarmat aamma meeqqanik inersimasunillu kinguaassiutitigut atornerluisarneq assortuussutigineqaranilu oqallisigineqarneq ajormat. Atuartitsissutit nassartigit aamma qulakkeertigu taakku nunaqarfinni illoqarfinnilu minnerni imaatigut kabeleqarfiusunut naleqqiullugu imaaliallaannaq internetterfiusinnaanngitsuni pissarsiarineqartalernissaat.

Angajoqqaanut allanullu ikorfartuutaalluassagalarpoq aamma imarisinnaammagit sumut saaffiginnittoqarsinnaaneranut paasissutissat aamma sumi siunnersuisoqarsinnaanersut ilitsersuisoqarlunilu - aamma minnerunngitsumik uppernarsaatissat qanoq pissarsiarineqarsinnaanersut.

Nunatsinni ajorluartumik aapparisamut persuttaasarnerit kinguaassiutitigullu persuttaasarnerit naliginnaasupilussuupput tamakkulu inuunermit allatigut kinguneqarnerluttarput. Aatsaalliuna taakku arlaat tikkuariarlugu nunatsinni unitsillugu, taamaaliorinnaasuugutta persuttaasarneq tassungalu ilanngullugu pingitsaaliisarneq tikkuassagalarpara. Aappariit akornanni persuttaattarneq aamma kinguaassiutitigut persuttaattanreq isiginiarneqarpallaanngillat naak taakkorpiaat ajornartorsiutinik allanik nassataqartaraluartut akiorniakkatsinnik. Qingasaarisarneq, qisuariapiloortarnerit, sakkortuumik pinerluuteqartarnerit, illoqarfimmi persuttaasarnerit, tarnikkut tarnip pissusaatigullu nappaatit, sumiginnagaaneq, piitsuuneq, ajortisaarineq, angerlarsimaffeqanngitsut pillugit kisitsisit amiilaarnarluinnartut, suliffissaqannginneq, pinngitsuuisinnaajunnaarnikkut ajornartorsiutit aamma nukissaalatsineq imaluunniit misiginneqateqarsinnaaneq.

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

Aamma kaammattuutigerusupparput kanngutsaattuliortut neqeroorfigineqartalissasut. Siusinaarlutik pitsaaliuinissaq pillugu neqeroorfigineqartalissasut - Danmarkimi Januscenterimi kiisalu Norgemi Alternativ til vold, tassaapput kattuffiit marluk, misilittagaqarluartut uatsinnillu avitseqateqarusuttut.

Tamatuma saniatigut kinguaassiutitigut kanngutsaattuliortartut allaanerujussuarmik pineqaatissinneqartalertariaqarput aamma kingorna nakkutigineqarsinnaalertariaqarput pitsaanagerusumik - nakorsaaitortinneqarsinnaallutik sualummillu sakkortuumik nakkutigineqarsinnaanngortariaqarput meeqqanut kanngutsaattuliortartut, katsorsarneqarlutillu. Immikkoortumi Naalagaaffeqatigiinni suleqatigiittoqarsinnaanera qujaruteriartigu - pissarsiarissagaluarpagut ilisimasat, misilittakkat, nakorsaasersueriaatsit, paasiniaasarnerit aamma sakkut allat.

Aamma pingaaruteqarpoq inatsisip nutarternerani kanngutsaattuliorfigineqartup pisariaqartitaasa annermik eqqarsaatigineqarnissaat aamma pineqaatissiisarnerit sivirususaat kiisalu mattusivimmiitsisarnerup. Naggataatigullu minnerunngitsumik kanngutsaattuliortup ilaqutaasa kanngutsaattuliortullu sulinermut akuutinneqartarnissaat pingaaruteqarpoq. Akilersinnaavoq siaruariartortussaallunilu. Sukkasuumik piaartumillu kinguaassiutitigut kanngutsaattuliorfigineqartut ikiortarnissaat pitsaasuvoq aamma qularnaarneqartarpoq sulileqqissinnaanissaat, ilinnialersinnaanissaat aamma inuiaqatigiinnut utipallaqqissinnaanissaat. Ilisimaatsuuneq aamma qaarmarsarneqarnissamut ernumaneq utaqqiinnarnerlu naaggaarpagut taamatullu persuttaaneq aamma kinguaassiutitigut persuttaaneq naaggaarpagut.

Naggataatigut kaammattuutigerusupparput inuusuttut akunnerminni pitsaaliuinermik ilinniarteqatigiissinnaanissaat. Qanga kingullermik neqeroorutigineqarpa pitsaasumik patajaatsumillu atoqatigiittoqarnissaa? Eqimattat tatisiniarnerat qanoq naaggaarsinnaavarput? Qanoq kinguneqarsinnaava atoqatigiinnissamut pinngitsaaliine aamma sumut saaffiginnissinnaappat kingunerlutsitsilissagaluarunik nammineq kissaatiginngisaminnik atoqarteqarsimagunik?

Minnerunngitsumillu naggataatigut immikkoortuni tamani kisitsisaatigut nutartertuartariaqarpagut, atoqatigiinnermik meeqqat atuarfianni innarluutilinnut aamma allanut kanngutsaattuliornernut. Suleqatigiissitsisuni amingaatigaarput MIPI-p ingerlannikuusimasai aamma minnerunngitsumik atortussat tassaniittut, ilisimatusarneq allallu pillugit paasissutissat pissarsiariuminartut paasiuminartullu.

Atagu uku naggasiutigisigit:

2016-mi 4445-mi nappaatipalaanit tunillanneqarput. Taakkunanga 62- t 14-t inorlugit ukioqarput! 62-nit arfineq-marluk meeraapput tallimat qulingiluallu akornanni ukiullit.

Eqqarsaatigilluaalaariartigu. Meeqqat arfinillit tallimaniik qulingiluanut ukiullit klamydiarput aamma alla meeraq tallimat qulingiluallu akornanni ukiulik gonorrerpoq.

Suliat meeqqat nappaatipalaarnerannut tunngasut amerliartorput.

Naluara kiisami paasineqartalernerat imaluunniit paasiniaallaqqissisimanerput pissutaanersoq naluara.

Kisianni amiilaarnaqaaq.

Meeqqat kinguaassiutitigut atonerlunneqartarnerat pillugu kisitsisit amiilaarnaannartumik qaffasipput. Qineqqusaarnermi tamaavitta neriorsuutigaarput ikioqatigiilluta akiuniarluta. Tamanna ilumooruteriartigu inatsisiliunnarata kinguaassiutitigut persuttarneqarsimasut illersorluarnerunissaat

**SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET**

pillugu.

Suleqatigiissutigierartigu immikkoortumut aningaasaliissuteqarnerunissatta pingaarnertinnissaa, nunarsuarmioqatigiinnut suleqataanissarput aamma Naalagaaffeqatigiit iluanni, landskarsimi aningaasaatigut atorlugit. Iluaqutaassaqisut neriorsuutigisinnaavarput. Kanngunaqisumik aserortersumillu inunnut allanut persuttaasarnep, sualummik meeqqanut inuusuttunullu akiuineq tassaavoq siunissami aningaasaliissutini akilerluarsinnaanerpaasusaaq.

Pisut pineranni sullissineq, suleriaatsit aamma kinguaassiutitigut persuttaasarneq qaammarsaavigisariaqarpagut.

Taamatut oqaaseqarlunga manna siunnersuut ataatsimiititaliamut eqqortumut innersuuppara kissaatigalugu misissorneqassasoq inatsisitigut malitseqartitsinerit suut aamma suliniutit ingerlanneqarsinnaanersut ikorfartorniarlugu inatsisip pisatta atortussanngortinneqarnissaa.

Qujanaq oqaaseqarsinnaagama.